

Dėl pasiūlymo panaikinti ir pripažinti negaliojančiu 1989 m. nutarimą „Dėl Tarybų Sąjungos ir Vokietijos 1939 m. nepuolimo sutarties politinio ir teisinio įvertinimo“

1989 m. gruodžio 24 d. SSRS Liaudies deputatų suvažiavimo nutarimas Nr. 971-1 „Dėl Tarybų Sąjungos ir Vokietijos 1939 m. nepuolimo sutarties politinio ir teisinio įvertinimo“ buvo perestroikos politikų, siekusių atkurti savo šalies orumą grindžiant jį tiesos pamatu, savo istorijos suvokimu ir pagarba kaimyninėms valstybėms, drąsos ir išminties aktas.

Šiandien su nerimu stebime Rusijos Federacijos mėginimus iškreipti šiuos įvykius paskelbiant naują Molotovo-Ribentropo pakto interpretaciją, kuria 1989 m. nutarimas panaikinamas ir „pripažįstamas negaliojančiu visoje Rusijos Federacijos teritorijoje“.

Pasiūlymas priimti naują federalinį įstatymą, kuris remiasi deputato A. Žuravliovo iniciatyva, neturės jokio poveikio nedviprasmiškam Molotovo-Ribentropo pakto ir jo slaptojo protokolo, kaip neteisėto akto pagal tarptautinę teisę, pasmerkimui. Lygiai taip pat tai neturės įtakos istorikų vertinimui. Vis dėlto, ši iniciatyva neabejotinai bus vertinama kaip apgailėtinas istorinio revizionizmo bandymas, atliktas siaubingos tragedijos aukų atminties sąskaita.

Protokolas sudarė sąlygas neteisėtos jėgos prieš kaimynines šalis panaudojimui – Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės atėmimui, Lenkijos padalijimui tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, Sovietų Sąjungos karui prieš Suomiją ir Rumunijos teritorinio vientisumo panaikinimui. Tai parengė dirvą Antrajam pasauliniam karui, kuriame žuvo dešimtys milijonų žmonių, buvo įkurtos nacių koncentracijos stovyklos ir įvyko holokaustas – vienas didžiausių žiaurumų žmonijos istorijoje. Dėl to mūsų Europos dalies valstybės daugeliui dešimtmečių neteko savo nepriklausomybės ir suvereniteto, o piliečiai – pagrindinių žmogaus ir pilietinių teisių.

Totalitarinio imperializmo rehabilitavimas pateiktame įstatymo projekte yra bandymas pateisinti tarptautinius santykius, grindžiamus smurto ir karinės jėgos prieš mažesnes kaimynines šalis panaudojimu ir vienodos suverenių valstybių apsaugos pagal tarptautinę teisę atmetimu. Tai ypač pavojinga, nes tai pateisina, faktiškai patvirtina, dabartinę Rusijos Federacijos politiką Ukrainos, Gruzijos ir Moldovos atžvilgiu ir atveria kelią tolesniems galimiems tarptautinės teisės pažeidimams kaimyninių šalių nepriklausomybės ir suvereniteto sąskaita.

Raginame Valstybės Dūmą ir Rusijos Federacijos valdžios institucijas dėti visas įmanomas pastangas, kad santykiai su kaimynais būtų grindžiami tarptautine teise, pagarba jų suverenitetui ir teritoriniam vientisumui, pasitikėjimo tarptautiniais santykiais atstatymu ir gerų kaimynystės santykių mūsų Europos dalyje atkūrimu. Dedant šias pastangas pirmas būtinas žingsnis bus pateikto pasiūlymo atsisakymas. Savo istorijoje tautos turi gražių

akimirų ir akimirų, kurios nusipelno pasmerkimo. Tikimės, kad Rusijos Federacijos Valstybės Dūma šiandien parodys ne mažiau išminties ir drąsos nei jų pirmtakai 1989 m.

Zbigniew Rau

Užsienio reikalų komiteto pirmininkas
Lenkijos Respublikos Seimas

Juozas Bernatoniš

Užsienio reikalų komiteto pirmininkas
Lietuvos Respublikos Seimas

Rihards Kols

Užsienio reikalų komiteto pirmininkas
Latvijos Respublikos Saeima

Enn Eesmaa

Užsienio reikalų komiteto pirmininkas
Estijos Respublikos Rygikogas